

RUDOLF STEINER BØRNEHAVE OG MINIGRUPPE

FUGLEREDENS LÆREPLAN

*Bispegårdsvej 6
4320 Lejre*

*Tlf. 21171583
info@fuglereden-lejre.dk*

Indholdsfortegnelse

INTRODUKTION	4
BESKRIVELSE AF RUDOLF STEINERS PÆDAGOGISKE PRINCIPPER	4
Syv års perioder	4
Rytme	4
Fri leg	5
Efterligning og forbillede	5
Sangleg	5
Eventyr	6
Mad og spisning	6
Årstidsfester	6
DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG	8
Pædagogiske læringsmiljø	8
Læring	9
Leg	11
Børnefællesskaber	12
Børnesyn	13
Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng med børnehaveklasser	13
Samarbejde med forældrene om børns læring	15
Dannelse og børneperspektiv	16
Børn med særlig behov	16
OVERSIGT OVER PÆDAGOGISKE AKTIVITETER	17
EVALUERINGSKULTUR	17
INDDRAGELSE AF LOKALSAMFUNDET	18
INDDRAGELSE AF BESTYRELSEN	19
DE 6 TEMAER:	19
Barnets alsidige personlige udvikling	19
Sociale kompetencer	20
Sprog	21
Krop og bevægelser	21
Natur og naturfænomener	23
Kulturelle udtryksformer og værdier	23
BØRNEMILJØVURDERING	25

INTRODUKTION

”Enhver opdragelse er selvopdragelse. Vi er, som forældre og pædagoger, opdragere og lærere egentlig kun omgivelserne for barnet, der opdrager sig selv. Vores opgave er at skabe de gunstigste omgivelser, for at barnet kan opdrage sig selv således, gennem os, som det gennem sin inderste skæbne må opdrage sig selv.”

Rudolf Steiner, “Die Pädagogische Praxis” Dornach 1923.

Fuglereden er en Rudolf Steiner børnehave og vuggestue, som ligger tæt på Ledreborgs skove i Lejre Kommune. Det er et bjælkehus med to stuer, to garderober, køkken, samt et rum til stille aktiviteter og børn, der har behov for en lur til middag og en kæmpe stor have med et hønseshus, to sandkasser og hyggelige legehuse.

Fuglereden blev oprettet i 1991 af en gruppe forældre, under loven om puljeordninger.

Denne lov gør det muligt for en forældregruppe at søge et kommunalt tilskud (en pulje) til en pasningsordning som vores.

Fugleredens pædagogik bygger på antroposofien og Rudolf Steiners tanker om det lille barns væsen og udvikling. En af hovedtankerne hos Rudolf Steiner er, at en fast rytme og gentagelser i dagligdagen skaber den nødvendige tryghed for barnet. Det præger Fugleredens dagligdag, hvor dagen, ugen og året har faste rytmer med tilbagevendende begivenheder.

Vi gør meget ud af at involvere børnene i nyttige daglige gøremål. Vi synger meget med børnene i løbet af dagen, fortæller eventyr og holder 12 årstidsfester med masser af forberedelser.

I minigruppen har vi plads til 12 børn og i børnehaven kan der være 20 børn. Der er en forskel på det program, der bliver lagt for børnene i minigruppen og det der er i børnehaven. I minigruppen er der meget fokus på ro, nærvær og rytme. I børnehaven bygger vi videre på dette med en tydeligere dagsrytme, ugerytme og årsrytme.

BESKRIVELSE AF RUDOLF STEINERS PÆDAGOGISKE PRINCIPPER:

Syv års perioder

Rudolf Steiner belyser den menneskelige opvækst i form af 3 syv års perioder: 0-7, 7-14, og 14-21. I hver af disse perioder udvikler barnet (eller det unge menneske) forskellige dele af sit væsen. I den første periode udvikler kroppen sig og alle de fysiske sanser og organer. Af sanserne kan man nævne berøringssansen, bevægelsessansen, høresansen, lugtesansen m.m. I den næste periode er det mest følelserne udvikler sig, og fra 14 til 21 er det tankernes tid. Det er selvfølgelig ikke sådan, at man ikke har følelser og tanker i den første periode, men barnet forholder sig ikke til det på den samme måde. Man går derimod ud fra, at fundamentet til en sund krop bliver lagt i første 7 års periode.

Rytme

Vi har en daglig, ugentlig og årstids rytme. Et rytmisk forløb lige som et åndedræt, med ind- og udånding. En indånding er f.eks. man samles i et fællesskab, som morgensang og til spisning. En udånding er, når barnet er i fri leg. Rytmen er med til at skabe ro for børnene på den måde, at de

ikke hele tiden skal bruge kræfter på at orientere sig i dagligdagen, men kan bruge kræfterne på det sociale samspil og på at øve sig.

Den faste rytme giver tryghed. For eksempel, hver dag er der fri leg, sangleg, spisning og eventyr på samme tidspunkt. Med en ugentlig og årlig rytme viser vi børnene, på en levende måde, ideen om tid, fra ugens gang til de skiftende årstider.

Fri leg

Fri leg er en vigtig del af barnets hverdag i børnehaven. Det er her barnet udforsker verden i leg med naturens elementer. De finder sociale relationer i rollelege-i dukkekrogen, ved åen eller i hulen og ved at bygge med klodser, hvor højt kan det blive, før det vælter. Det er en udånding når barnet selv leger. I Fuglereden er der tid til at være barn. Vi giver plads til fri leg ud fra den tanke, at legen er alvorlig og barnet øver sig i, hvordan man kommer til at arbejde og være som voksen. Legetøj i børnehaven er så ufærdigt som muligt, så barnet kan bruge sin fantasi og selv bestemme, hvad hvert enkelt legetøj kan være, og hvordan man kan bruge det. De fleste af materialerne er naturlige, de er lavet af træ, metal, bomuld, uld, og silke. Det nærer barnets sanser.

Efterligning og forbillede

Det er de voksnes opgave at vise børnene, hvordan man begår sig her på jorden. De efterligner spontant vores handlinger, vores sprog, og sågar også vores indre følelser. I den første syv årsperiode tager de det, vi viser dem, for gode varer, for sandhed.

Hjerneforskning viser, at vi danner nervebaner i hjernen, efter de indtryk, vi får. Rudolf Steiner siger selv, at hvis et barn kun ser tåbelige handlinger, så vokser det op med troen på, at det er den rigtige måde at begå sig på. I Steiner pædagogikken er det derfor vigtigt, at vi voksne er bevidste omkring det med at være et godt forbillede for børnene, og at være tydelige i vores handlinger og holdninger, så at det kan gennemskues af et barn. Vi bringer dagligdagens gøremål ind i børnehaven, og inddrager børnene i disse aktiviteter, hvis de ønsker det: vi laver mad, vi vasker op, vi fejer, folder vasketøj m.m. Det gamle ordsprog, at børn gør det, vi gør, og ikke det vi siger, er ret relevant her.

Sangleg

Vi samles til sangleg hver morgen hele året. Vi synger forskellige sange, som passer til årstiden. Mange af sangene indeholder bevægelser, som stimulerer barnets grov og finmotorik. Sangleg udvikler barnets evner i de sociale forhold. Vi har sange, som kræver, at børnene skal holde hinanden i hænderne og danse sammen, eller være midt i kredsen. Vi gentager sangene i en til to uger, så det giver barnet mulighed for at huske sangene og få lov til at deltage i processen. Det giver en sikkerhed og hjælper, hvis man er usikker, og pludselig «tør» man at være i midten. I minigruppen synger og laver vi simple sange og fingerlege, der er tilpasset de helt små børns motoriske formåen. Sanglegen bliver gentaget i 14 dage ad gangen, for at de små børn gennem gentagelserne får bevægelserne ind i kroppen.

Eventyr

Eventyr spiller en vigtig rolle i børnehavens liv. Det kan være et remseeventyr, et folkeeventyr eller en årstidsfortælling. Vi holder eventyrstund hver eneste dag efter frokost. Vi samles på gulvet og tænder et lys. Eventyret gentages i to uger i træk. Børnene får tit lov til at spille rollerne fra eventyret for hinanden, mens den voksne fortæller. Når vi laver bordspil, bliver børnene på skift inviteret til at styre dukkerne.

I minigruppen bruger vi rim og remser i løbet af dagen, da eventyret har for mange detaljer, som hører børnehavelivet til, men vi laver små fortællinger og læser bøger.

Mad og spisning

Fugleredens madmor laver mad til alle i børnehuset. Maden er vegetarisk og vi bruger primært årstidens grøntsager. Råvarerne er biodynamiske eller økologiske. Maden er alsidig og varieret. Maden er tilpasset det lille barns ernæringsmæssige behov, den er mere findelt end til voksne og vi tilstræber, at den taler til alle vore sanser, ved at have smukke farver og dufte. Børnene deltager så vidt muligt i madlavningen: de bager boller, skræller rødbeder, snitter gulerødder eller lægger pålæg på rugbrød. Det øger børnenes interesse for den mad, de spiser, og er et væsentligt element i det daglige pædagogiske arbejde.

Når vi spiser, synger vi en lille sang, som indledning og afslutning på måltidet, og vi har levende lys på bordet. Maden er en oplevelse for børn, duft og smag er vigtige sanseindtryk for dem og måltidet udgør en del af det sociale værdigrundlag i dagligdagen. Børnene får vand til frokost og i løbet af dagen - ved særlige lejligheder serveres saftevand. Både formiddag og eftermiddag er der et mellemmåltid til alle børn.

Årstidsfester

Årstidsrytmen er markeret med oppyntning i vinduerne, og baggrunden for årstidsfesterne bliver båret som en sjælsstemning og bevidsthed hos de voksne i hele Fuglereden. Det praktiske og pædagogiske arbejde, som udføres, tager netop sit udgangspunkt i de skiftende årstider. Herved får børn og forældre et forhold til årets rytme og de forandringer, der sker i naturen. Årstiderne sætter derfor sit præg på alt, hvad der sker på alle stuer. Derudover er sanglegene og eventyrene med til at billeddanne årets gang, idet de som oftest er årstidsrelaterede. For børnehavebørnene indgår 12 årstidsfester med og uden forældre, som gennemløber hele året. Til hver af festerne spiser vi mad, som er med til at understrege netop hver enkelt fest. Børnene nyder maden særlig længe på disse dage. Festerne er ofte en stor og intens sanseoplevelse for barnet.

Høsttur

Vi tager på store-børns-tur til Bondemand Johannes. – Der får børnene lov til at klappe dyr, kigge på hvordan bondemanden høster sit korn, hive grøntsager op af jorden og, hvis man er heldig, få en tur på traktoren.

Høstfest

Kornet, som vi har høstet hos bondemanden, tærsker, kværner og bager vi af. Vi kerner smør og binder kranse. Alt sammen skal nås til vores høstfest, hvor vi med et overdådigt bord fejrer, at

høsten er kommet i hus. Hvornår festen holdes svinger fra år til år selvfølgelig afhængig af, hvornår kornet er modent. Alle kommer til festen klædt som bondemænd og koner.

Michaelsfest

Michaelsfesten holdes så tæt på d. 29. september som muligt og helst på dagen. Under forberedelserne til denne fest finder vi pinde, som snittes til sværd, som forhåbentlig bliver drysset med stjernestøv, så de kan blive stærke. Vi laver også stjernebånd, og får alle de fine blå ridderkapper på. På festdagen spiser vi ridder-mad, kæmper med drager og bliver slået til Michaels riddere.

Lanternefest (med forældre)

Festen holdes omkring Sct. Mortens aften. Vi har i forvejen lavet lanterner, der kan lyse i mørket. Sent på eftermiddagen, når det er blevet mørkt, går vi alle sammen ud med vores tændte lanterner og synger lanternesangene. Hvis vi er heldige, hører gamle Morten det og kommer forbi. Gamle Morten er ham, der passer på træerne og blomsterne, når vi ikke er der.

Adventsspiral

Til denne fest, som vi holder sidst i november, har vi lagt en stor granspiral på gulvet i salen, i midten står et stort lys tændt. Vi har pudset røde æbler og sat bivoksllys i, og med dem går vi en efter en ind i spiralen, og vi tænder hver især vores lys ved det store lys. Dette er en fin og inderlig optakt til julemåneden.

Krybbespil (med forældre.)

Hele december måned spiller vi krybbespil, hvor børnene er klædt ud, krybbespillet erstatter eventyret igennem hele måneden. Til julefesten viser børnene det for alle forældrene og de gennem måneden bagte småkager kan endelig nydes.

Fuglefest

Vi har forud for dagen lavet mad til fuglene, og til festen hænger vi fuglemad på træerne i vores dejlige have.

Fastelavn

Aftenen inden Fastelavn har børnehaven gennemgået en forvandling, der svarer til festens tema dette år, det være sig; fest på slottet, i skoven, under vandet osv. Alt og alle i børnehaven er klædt ud til denne fest.

Spirefest

Vi sår solsikker frø i små potter og alle børn er med.

Påskefest

Påskefesten holder vi lige efter Påske. Op til Påsken har vi lavet reder udenfor med haremad i, hvis påskeharen skulle komme forbi med æg. På selve dagen finder vi de æg, som han har gemt, og klinker æg på bakken.

Majfest (med forældre)

Til denne fest vil vi binde en krans med nyudsprungne bøgeblade, som vi har hentet på en skovtur, hænge de farvede silkebånd op, og sidst men ikke mindst, når alt er klart – danse om majstangen.

Pinsefest

Som optakt til denne fest har vi lavet de dejligste pinsefugle, og vi har sunget om fuglene, der bygger reder. På selve dagen går vi på tur i det grønne og flyver med pinsefuglene. Vi skal også blæse sæbebobler i haven. Til denne fest er alle klædt i hvidt.

Sommerfest (med forældre)

Sommerfesten er afslutningen på året og holdes lige inden sommerferien. Der er en særlig tradition knyttet til denne festen tradition, der markerer det at give og modtage, noget vi skal benytte, når vi tager afsked med de store skolebørn og modtager de nye små. Alle tager kage med til byens største kagebord, og børnene får deres tegninger med hjem. Skolebørnene spiller et eventyr for deres forældre og får en særlig blomsterkrans og en gave.

DET FÆLLES PÆDAGOGIKSE GRUNDLAG

Pædagogisk læringsmiljø

Pædagogisk læringsmiljø er et begreb, som består af forskellige aspekter, såsom børnehavens fysiske rammer, psykisk børnemiljø, pædagogens kompetencer, rytmen, pædagogiske aktiviteter og projekter, samt rutinesituationer, leg, normering, æstetiske principper, børnegruppens størrelse og mange andre. Det betyder, at arbejdet med læringsmiljø er et konstant arbejde med alle disse aspekter, og dette arbejde skal være målrettet børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Fuglereden er et børnehus med god normering. Vi har tolv børn og tre voksne i minigruppen og tyve børn og tre voksne i børnehaven. Hertil har vi en madmor og vikardækning ved behov. De fleste i vores personalegruppe har en pædagogisk uddannelse og mange udviklingskurser med sig. For at sikre et godt børnemiljø har vi valgt at indrette Fuglereden så hjemligt som muligt – med brugte møbler, sofaer og lænestole, friske blomster og levende lys. Alt i afstemte farver og naturmaterialer. Æstetikken betyder meget for os. Vi pynter vores stuer, årstidsbord og vindueskarmene op ifølge årstiderne.

Vores have er stor og giver forskellige muligheder for kropslig udfoldelse og leg, både for de store børnehavebørn og minigruppens børn. Vi har bakker til at kælke på og rulle ned ad, sandkasser, store træklodser til at bygge med, klatretræer, gemmesteder og bålplads. Vi har en kæmpe stor have med mulighed for at følge årets gang i plantevæksten, således at der er blomsterbede, frugttræer, bænke, hyggekroge og selvfølgelig legeredskaber i naturmaterialer. Der er vand, sand, jord og ild tilgængeligt, så elementerne kan udforskes og dertil er der masser af bevægelsesmuligheder. Vi har en vinterrytme og en sommerrytme, der sikrer, at børnene er både ude og inde hver dag året rundt uanset vejret. Lige rundt om hjørnet har vi en fantastisk skov og Ledreborg slot. Der går vi tur en gang om ugen og nogle gange flere gange om ugen.

Det pædagogiske personale har blik for, hvordan praksis kan rammesættes og organiseres. Til dokumentation bruger vi skemaer udarbejdet af Sammenslutningen af Rudolf Steiner Dagtilbud. Det afgørende i vores arbejde er at give plads til hvert eneste barn og tilbyde barnet forskellige muligheder for udvikling. Alle vores pædagogiske aktiviteter, både planlagte og spontane, er

målrettet til at omfatte barnets fysiske, sociale, sproglige og personlige udviklingsområder. Samspil mellem disse områder er en væsentlig del af det gode læringsmiljø i institutionen. For eksempel, er sangleg en af vores bedste pædagogiske redskaber. Vi synger mange forskellige sange og på den måde lærer vi udtalen, nye ord, tal, og dvs. stimulerer vi barnets sproglige udvikling. Mens vi synger, danser vi med hinanden eller laver skuespil til sangen. Her stimuleres både barnets sociale evner (vi venter, når det er vores tur, vi giver hånd til det andet barn, vi inviterer det andet barn til at danse) og alsidige personlig udvikling (nu står "jeg" i centrum, alle kigger på mig, nu er det min tur til at prøve at vise hvad jeg kan, nu synger alle om mig). Vi hopper, klapper og tramper, hvilket giver anledning til en motorisk udvikling.

I Fuglereden er børnemiljøet til stede hele dagen. Voksne er hele tiden sammen med børnene: vi gør tingene sammen, rydder op sammen, laver kreative projekter og forberedelser, taler til hinanden i løbet af dagen. Vi, som personale, sørger for, at alle udviklingsprocesser foregår i rolige omgivelser, da stress og kaos bestemt har den modsatte effekt på barnets trivsel og dannelse.

Læring

Der findes mange forskellige processer, som i samspil med hinanden skaber barnets læring. I Fuglereden sker læring gennem relationer, planlagte og spontane aktiviteter, kreative projekter, leg, skovture og årstidsfester.

Relationer. Barnets sociale evner udvikler sig mest i legen. I legen lærer barnet at gå på kompromis, prøve forskellige roller i positioner, de tør at tage fejl, finde på kreative løsninger og indgå i fællesskabet med andre børn. I Fuglereden har børnene god tid til fri leg, hvor de kan slippe fantasien løs og lege sammen med hinanden. Voksne er med til at skabe rammerne for børnenes leg. Vi laver mad, nørkler med håndarbejde, saver brænde eller gør rent. Børnene hjælper til i det omfang, de har lyst, og leger omkring os. Herved kan legen udvikle sig uden voksenindblanding og være skabende for barnet. Det betyder også, at voksne er efterligningsværdige for børnene og det, børnene observerer hos voksne, efterligner de i deres leg.

Planlagte og spontane aktiviteter. Dagen er rytmisk tilrettelagt ud fra tanken om en veksel mellem fri leg og voksenstyret aktiviteter, selvfølgelig under hensyn til børnenes alder og udviklingstrin. I Fuglereden har vi mange spændende aktiviteter, som hver for sig skaber en god læring for barnet. Vi har maling hver onsdag, hvor børnene stifter bekendtskab med farvernes væsen, lever sig ind i hvordan farverne er, hvordan de mødes og blander sig, helt uden forklaring. Hver torsdag har vi eurytmi, hvor vi får besøg af en uddannet eurytmist i cirka 20 minutter.

Eurytmi. Eurytmi er en eventyrlig bevægelseskunst, som styrker og glæder barnet på flere planer. Vi laver bevægelser til digte og vers, små rytmiske fortællinger, der gør det til en leg at være med. I rimene oplever børnene sprogets lyde, konsonanter og vokaler sammen med harmonisk udviklende bevægelser. Børnene styrkes i deres sprogsans, som bliver levende for dem gennem stemninger og billeder. I eurytmien gælder ingen præstation, alle er med så godt de formår. Igennem rytmer og fagter styrker vi børnenes balance, krydskoordination og finmotorik. Særligt ved eurytmien er desuden, at vi øver os i at skabe en indre ro og koncentration. I øjeblikket har vi ikke mulighed for at tilbyde eurytmi til børnene.

Sangleg. Sangleg er en af de vigtigste instrumenter i barnets læring. Når dagen begynder, samles vi alle i en kreds og synger goddag til dem der er her, og nævner dem der mangler. Vi laver rim og remser, fingerlege og rollelege. Børnene øver sig i at være i centrum og lade andre komme til. Vi synger om årstiden, festerne og den danske kultur. Til alle sange og remser laver vi bevægelser,

som børnene efterligner. Dermed bliver sanglegen et vigtigt redskab til at børnene kan øve sig kropsligt- de øver deres sprog og deres grov- og finmotorik.

Fælles spising. Når børnene kommer om morgenen, dufter køkkenet allerede af dagens råvarer. Børnene er med til at skrælle, rive og skære grøntsager. De kommer ofte ud i køkkenet og vil gerne hjælpe. De skræller, skyller, skærer, rører og hælder med stor fornøjelse – og de elsker børnehavens mad. Her er der både æstetikken og sanseoplevelser, der skaber en læring for barnet.

Eventyr. Alt efter børnenes alder laver vi remseeventyr, folkeeventyr og årstidsfortællinger. Eventyret skaber billeder i fantasien hos barnet, det øver sig i at koncentrere sig og lytte. Vi tænder et lys, synger eventyrsangen og fortæller uden en bog. Vi bruger ofte et lille dukketeater til at understøtte fortællingen og billederne, og gentager det samme eventyr i mindst en uge, så børnene kan tage det rigtigt til sig. Det stimulerer barnets sprog og beriger det med de nye ord.

Bagning. Til særlige lejligheder er børnene med til at bage, fx til årstidsfester. Bagedagen starter med, at vi i fællesskab ælter dejen, former, sætter på plade og oplever brødet blive bagt. Vi mærker duften af det friskbagte brød, når det kommer ud af ovnen. På den måde oplever barnet hele processen fra dejlavning til færdigbagt brød.

Skovdag. Skovdag er en fantastisk mulighed for børnene for at udforske naturen. Alt efter årstiden er der rig mulighed for at samle fastelavnsris, plukke anemoner, høre fuglestemmer, klatre, balancere, samle kogler, mos og lege i skoven. Derudover er vi så heldige i Fuglereden, at vi har en stor have til rådighed, hvor vi også kan observere naturens forvandling og være en del af den.

Båldag. Båldagen er et projekt, som involverer mange sanser, og som er fuld af opgaver for store og små. På båldagen startes bålet tidligt. Vi renser grøntsager, snitter, river og smager.

Grøntsagerne giver mange gode sanseindtryk, smag, form og farve. Nogle kan sidde ved bålet og iagttage, andre kan lege eller arbejde med snitteværktøjet i et lille stykke træ.

Vi har også det for øje, at børnene skal lære at omgås bålet på en afslappet, fornuftig og ansvarlig måde. Ilden i sig selv virker meget afslappende på mennesker. Der sidder vi sammen omkring bålet og fører en god dialog med børnene, laver små fortællinger og historier, som styrker vores fællesskab.

I Fuglereden giver vi børnene en god start på livet med mod, vilje og styrke til at gå videre ind i skolealderen på et stærkt fundament. Vi arbejder med barnets sociale og motoriske evner, og giver barnet lyst til livet. Vi skaber en barndom, hvor børn har mulighed for at opleve og sanse verden ud fra dem selv.

Barnet har bedst af at ”gribe verden, før de kan begribe den”. Vi mener, at det er til gavn for barnet at vente med en intellektualisering af verden, til det starter i skole. Vores holdning er, at barndommen har en værdi i sig selv.

Ved at lade børn forblive børn og have mulighed for at lege frit ud fra deres egen sanseverden, ved at give dem tro på, at verden omkring dem er god og tryk, lærer børnene vigtige sociale færdigheder, der er afgørende for en sund skolegang og et socialt fællesskab.

Leg

Leg er et centralt element i vores pædagogik og har en stor værdi i sig selv. I Fuglereden leger børnene både udenfor og indenfor. Legen giver mulighed for at udvikle barnets sociale forhold, sprogkompetencer, fantasi og selvværd, og pædagoger støtter og rammesætter legen således, at alle børnene får gode erfaringer af den.

I børnehaven:

På stuen har vi flere legezoner: børnekøkken med alle nødvendige køkkenredskaber; tegnebord, hvor børnene kan tegne og lave andre kreative projekter (bordspil, puslespil, bivoks, syning osv.); en lille afdeling, hvor der er plads til klodser og togbanen; "dukkehjørnet" hvor der er et dukkehus, dukketøj og tilbehør.

Udenfor har vi de følgende legezoner: sandkasser, hvor børnene laver sandkager og graver; klatretræer og andre klatresteder; gemmebuske/labyrintbusker; multihuset, hvor vi opbevarer vores store byggeklodser og andet lejetøj og hvor man kan gemme sig fra regn; rutsjebakker, som børnene kælker ned af om vinteren og rutsjer ned af hele året rundt ; fælles arealer, hvor man kan løbe frit og lege løbeleg.

Alle legezoner og legeting stimulerer barnets fantasi og lyst til at lege.

Voksne i Fuglereden er altid opmærksomme på, hvordan legen udvikler og former sig, og sørger for at alle børn har en positiv oplevelse af en leg. I Fuglereden har vi en regel, som alle børnene kender godt "Alle børn må være med i legen". På den måde kan vi sikre, at ingen føler sig afvist i legen og alle er velkomne. Det er personalets ansvar, at reglen bliver overholdt, og der er plads til alle i legen.

I minigruppen:

Indenfor:

* Indenfor har vi forskellige legezoner. Vi har et lille køkken med kopper, tallerkner, og lege mad. Et komfur og en ovn. Et lille rundt kurvebord med tilhørende stole.

* Her efterligner børnene at lave mad , og dække bord til hinanden med mad på tallerknerne.

* Net, som børnene kan putte, frugter, eller andre legesager i.

* Børnene leger sammen eller alene i køkkenet. Det er oftest de lidt større børn der dækker bord til hinanden. De mindre børn må gerne deltage.

* Vi har et område med dukker, dukkevogn og vugge og dyner, så dukkerne kan puttes.

* Vi har en kurv med klodser, hvor barnets fantasi danner basis for, om der skal bygges, om klodsen er en telefon eller et hegn til dyerne, en bro som biler kan køre under og meget mere.

* Vi har en hylde med dyr syet i filt, de indgår også i børnenes leg.

* Vi har en lille stald med træ dyr.

* Vi har en kurv med træ biler.

* Vi har bøger, som børnene kan kigge i , sammen med en voksen , alene eller sammen med et andet barn.

* Vi har papir, farver og puslespil.

Stort set alle de legeting vi har, er med til at styrke og udvikle barnets egen fantasi, samt efterligne det barnet ser. (fx. køkkenet og klodserne). Barnets sprog bliver stimuleret bl.a. gennem at vi taler om det vi ser i bøgerne, og gennem vores sangleg. Barnets sociale udvikling stimuleres bl.a. gennem leg med andre børn, hvor det lærer at dele, vente på tur og finde på. De voksne på stuen, hjælper børnene, hvis der opstår udfordringer i det sociale samspil.

Når de små børn leger indenfor, er det ofte parallelt. De leger med dukkerne, i det lille køkken, kigger i bøger eller andet. De mindre børn vil ofte lege med den samme ting, og her hjælper vi dem med at vente og deles om tingene. De større børn leger mere sammen. Hvis vi kan se, at der

er brug for at danne nogle legerelationer, lader vi fx et par børn blive indenfor efter morgensang, og hjælper dem med at sætte en leg i gang, hvis det ikke kommer helt af sig selv. På den måde kan vi hjælpe et nyt barn til at komme ind i legen med de andre eller hjælpe til med at danne nogle nye relationer.

Udenfor:

Udenfor har vi også forskellige legeområder:

- * Sandkasse
- * Ting til sandkassen (skovle, forskellige forme til leg i sandkassen)
- * Trillebøre
- * Trækvogne
- * Dukkevogne
- * Tæpper til at lave huler med
- * Pinde og sten bruger børnene også i deres leg
- * Legehus
- * Lille hus i forbindelse med sandkassen, så der fx kan leges købmand
- * Træstubbe til at øve balance på og kravle op og hoppe ned på.
- * En lille høj, hvor børnene i deres leg, øver at gå op og ned ad højen.

I vinterperioden bliver de mindste børn ofte indenfor og leger efter morgensang. Mens de større børn er med ude og lege. Vi har valgt at gøre det sådan, fordi dem, der er meget små, ikke kan bevæge sig frit og i kulden om vinteren. Da alle de små børn sover middagslur udenfor, vil de stadig få den friske luft der.

Alle børn finder altid på noget at lege med udenfor. Og dem, der har lyst kan også hjælpe de voksne med at rive, feje, ordne i haven eller køre brænde ind. Børnene nyder at lege i vandpytter, lave mudder, eller bare plaske med vandet på en regnvejrsdag.

Der er altid ting der kan udforskes og motorik, der kan øves udenfor. Børnene triller også ned ad bakkerne og bliver på den måde bekendt med deres krop.

Børnefællesskaber

Fællesskabet og relationer er afgørende elementer i vores pædagogik. Vores mål er at skabe et læringsmiljø, hvor børnene bliver respekteret og lyttet til, og hvor der er plads til hvert enkelt barn, da alle børnene er forskellige, har forskelligt udviklingstempo og behov. Både planlagte (f.eks. sangleg, eventyr, årstidsfester, rutinesituationer) og spontane (f.eks. fri leg) aktiviteter er målrettet til at børnene er en del af et fællesskab og prøver forskellige roller og positioner af. Og det er vores pædagogiske opgave at strukturere og organisere børnemiljøet således, at alle børnene får en positiv erfaring og gode oplevelser. I Fuglereden har rytmen en stor betydning i dannelsen af børnefællesskaber. Den udskiftning mellem planlagte og spontane aktiviteter, som i Steinerpædagogik sammenlignes med indånding og udånding, udvikler barnets evner til både at være en del af fællesskabet og til at være medbestemmende i sin frie leg, bruge sin kreativitet og fantasi og opbygge relationer med andre børn.

Forældrene støtter børnefællesskaber gennem legeaftaler, som hjælper det enkelte barn med at opleve andre legemønstre, opbygge relationer til de børn, som barnet ikke leger meget med i børnehaven, og for nogle børn er det en god måde at komme ind i fællesskabet på.

Børnesyn

Det er vores grundlæggende værdi i Fuglereden, at barnet skal føle sig tryk, set og forstået. Vi opbygger vores pædagogiske aktiviteter således, at de giver mulighed for, at hvert enkelt barn kan udvikle sin fantasi, kreativitet, sociale og sproglige kompetencer og initiativ. Et af de vigtigste pædagogiske redskaber er årstidsfester, som børnene glæder sig meget til. Hver årstidsfest er fyldt med masser af spændende forberedelser, som understøtter barnets læring, dannelse og udvikling, samt inspirerer barnets leg.

Skoleforberedelser er også vores fokusområde, for det er vigtigt, at barnet får lyst og kommer til at glæde sig til at starte i skole og er i stand til at modtage de nye udfordringer i skolelivet. Men vi arbejder ikke alene på skolestart, som sådan. Skolestart er dybest set en form for en ny "livstart" og vores opgave, som vi ser den, er at være med til at forberede barnet således, at barnet kan håndtere verden, stå fast på sine ben og gribe den næste periodes spændende indhold. Den læring, som barnet skal opnå indeholder det følgende: barnet kender sin krop, er motorisk velfungerende og derved selvhjulpent, barnet har udviklet sprogforståelse, som er alderssvarende og er blevet styrket i sit sociale liv og kan indgå i fællesskaber. Vi skaber et læringsmiljø, hvor barnet har mulighed for selv at danne begreber, bruge sine sanser og fantasi.

Barnet skaber sin læring i de rammer, som det pædagogiske personale er ansvarlige for. I Fuglereden er der plads til barnets medbestemmelse og medansvar, som primært finder sted under den frie leg. Vi, som voksne, observerer børnenes leg, men blander os kun hvis der opstår et akut behov, dvs. hvis børnene har svært ved at finde et kompromis, er lige ved at slå eller er kede af det, eller hvis man er ny og ikke rigtig kan finde ud af at lege endnu. I legen er børnene frie til at sætte reglerne, lave aftaler med hinanden, fordele legerollerene og bestemme indholdet i legen undervejs.

Børnene er også medansvarlige i deres kreativitet. I Fuglereden er de med til de fælles forberedelser til årstidsfesterne. For eksempel, plukker børnene blomster og laver deres egne buketter, laver pynt og mange andre kreative projekter, hvor kun fantasien sætter grænser. Vi understøtter og prioriterer barndommen, som har værdi i sig selv, og hvor der er plads, tid og ro til at være barn og udvikle sig i sit eget tempo.

Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklasse

I børnenes sidste år i Fuglereden tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber "bro" til børnehaveklassen, og dermed understøtter, at de kommende skolebørn er bedst muligt forberedt på at begynde i skole. I Fuglereden arbejder vi meget med børnefællesskaber og understøtter børnenes lyst til at lære og opleve det nye. Vores mål er at alle børnene får positive erfaringer med at deltage i de aktiviteter vi tilbyder, at de tør møde nye udfordringer, fordybe sig og kunne indgå i relationer og fællesskaber. Nedunder er der beskrevet nogle projekter, som vi udfører med de kommende skolebørn. (I vores dokumentationsmappe findes alle de kreative projekter, som vi laver med børnene i løbet af året.)

- Skolebørnene hjælper i minigruppen med de små børn. De hjælper dem med at tage sutsko på, at finde deres plads ved bordet, de dækker bord og smører boller for dem, samt laver nogle andre små opgaver, som voksne styrer og beder om. Dette hjælper med at udvikle barnets omsorgsevner, evner til at passe på dem, der er yngre, at føle sig væsentlig og hjælpsom og at tage initiativ.

- En gang om året ved sommertid besøger alle skolebørnene deres fremtidige skoler. Bestyrelsen hjælper med at arrangere transporten. Der leger børnene sammen med dem, de skal gå i klasse med, møder de nye børn og voksne, tager en rundvisning og prøver for første gang at være udenfor deres tryghedsområde. Skolepersonalet arrangerer nogle aktiviteter og fælles arrangementer for børnene og tilbyder fælles spising. Det skaber en sammenhæng mellem børnehaven og skolen, og børnene føler sig mere trygge når de starter i skole i august, fordi de allerede har været der før og mødt deres legekammerater og voksne.
- I Fuglereden har vi mange spændende aktiviteter året rundt, som store skolebørn får lov til at være en aktiv del af. Vi har årstidsfester, som for eksempel Lanternefest, hvor skolebørnene hjælper Morten med at holde hans vandrestav og lanterne, eller Krybbespil, hvor dem der skal i skole, spiller de store roller, som Josef og Jomfru Maria. Desuden har vi Sommerfest, hvor vi siger farvel til skolebørnene. Det er en helt særlig dag hvor børnene opfører eventyr for deres forældre, får særlige gaver, danser og synger. Alt dette hjælper børnene til at stå fast på deres ben, være aktivt deltagende, føle sig store, særlige og hjælpsomme, og at turde møde de nye udfordringer.
- Vi har forskellige gruppelege på gulvet, som store børn styrer på skift. En af dem er "Dyrefanger" leg, hvor en skal være dyrefanger og den anden skal være et dyr. Dyrefangeren forlader stuen mens alle børnene sidder i en rundkreds. Føreren vælger "dyret" og gemmer det under tæppet. Når dyrefangeren kommer tilbage, skal føreren fortælle om dyret (hvor gammelt det er, er det en pige eller en dreng, har det små søskende, osv.) og så skal dyrefangeren gætte, hvem det er. Det er faktisk føreren, der styrer legen og voksne hjælper ved behov. Det er vigtigt, at den som er føreren, sørger for at alle børn prøver at være noget i legen, både store og små. Den slags leg hjælper børnene til at indgå i relationer, at være medbestemmerne og medansvarlige.
- Udover det, har vi løbende mange kreative projekter og fysiske aktiviteter på stuen og i haven, som udvikler barnets fantasi og lyst til at lære. (Projektlisten er vedlagt i dokumentationsmappen). Skolerne plejer at sende os en liste med deres forventninger til alt det, børnene bør kunne inden skolestart. Vi udarbejder vores projekter ud fra disse forventninger og krav.
- Vi arbejder med tal, bogstaver og former på følgende måder:
 Former: Vi har træklodser af forskellige form, som børnene bygger og leger med, og vi hjælper med at italesætte navnene for dem. Vi leger også en leg, hvor voksen lægger mange forskellige ting i en lukket pose og børnene på skift stikker hånden ind og prøver at mærke hvad der er gemt i posen. De fortæller om tingen er blød eller hård, rund eller firkantet, osv.
 Tal: Vi lærer at tælle gennem sang og remse. Nogen gang beder vi et barn om at tælle hvor mange børn, der er i kredsen og hvor mange vi mangler.
 Bogstaver: Vi har træklodser med bogstaver på. Børnene elsker at bygge deres navne med klodserne eller navne på dem, de kender. De er også gode til at skrive deres eget navn på en tegning.

Vi har udarbejdet et skema, som vi udfylder en gang om året og evaluerer på det lige før børnene skal i skole. Skemaet handler om barnets dannelse, trivsel og udvikling og indeholder mange forskellige punkter fra de sociale, kognitive, sproglige, fysiske og psykiske områder. På den måde kan vi følge deres trivsel og udvikling. Skemaet er mest et pædagogisk redskab, men vi bruger det også til at opbygge en konstruktiv forældresamtale. Desuden har vi årligt overleveringssamtale med skolepersonalet, hvor vi snakker om barnets eventuelle udfordringer. (Forældrene skal dog give en tilladelse til den slags samtale).

Samarbejde med forældrene om børns læring

Forældresamarbejde foregår gennem følgende:

- **Forældremødet en gang om året.** Til forældremøderne snakker vi om de aktuelle emner. Der holdes nogle gange interessante foredrag for vores forældre.
- **Forældresamtaler en gang om året.** (Udover det: skolesamtaler, samtaler ved akut behov, overleveringssamtaler, tremånederssamtaler). Til forældresamtaler snakker vi om børnenes trivsel, udvikling og samarbejdet mellem forældrene og børnehaven.
- **Nyhedsbreve.** Ved nyhedsbrevene informerer vi forældrene om alt det nye i Fuglereden, f.eks nye medarbejdere og børn, kommende årstidsfester og aktiviteter, vigtige datoer osv.
- **Fælles arrangementer (arbejdsdage, årstidsfester).** Det er mange årstidsfester, som vi holder sammen med børnenes forældre, hvor vi spiser fælles mad, synger og danser. Der sætter vi fokus på fællesskabet.
- **Daglig snak med forældrene.** Vi snakker med forældrene hver dag, når de henter og afleverer deres børn. Vi fortæller om, hvordan dagen har været eller om noget, som vi synes er relevant og vigtigt.
- **Forældrehåndbog.** I Fugleredens forældrehåndbog har vi beskrevet alle vores pædagogiske principper, værdier, regler, samt vores rytme og husets kultur. På den måde, får alle forældrene en grundlæggende viden om vores børnehus inden barnets opstart i Fuglereden, samt yderligere oplysninger om pædagogikken og en masse praktiske oplysninger.
- **Hjemmesiden.** På Fugleredens hjemmeside findes der en afdeling, som hedder "Nyheder". Der lægger vi løbende referater fra årstidsfester, billeder og andre relevante informationer op og holder forældrene opdateret.
- **Mails, telefon.** Vi fører også kommunikation med forældrene (især de nye forældre) via mail og telefon, hvis det er nødvendigt.

Dannelse og børneperspektiv

Dannelse er en dybere form for læring, hvor barnet skal forankre viden i egen personlighed. Dette kan skabes, når barnet er en aktiv deltager i alle de processer, der foregår omkring det. I Fuglereden arbejder vi meget på at sørge for, at alle børn er med til at skabe deres læring,

selvfølgelig alt efter deres alder og udviklingstempo. Det er voksne i Fuglereden, som er ansvarlige for at sikre børnenes deltagelse i fælles aktiviteter og for at børnene får positive erfaringer og oplevelser, som i samspil former deres læring og dermed dannelse. I Fuglereden har vi udarbejdet nogle arbejdsskemaer (projektskemaer, krydseskemaer), hvor der er sat mål for alle børn med hensyn til deres alder og udviklingsniveau, og som hjælper med at have overblik over børnenes deltagelse i projekter. Alt dette bruger pædagoger på stuen i deres arbejde med børn, og på den måde holdes der en fokus på hvert enkelt barn og hele gruppen generelt. Det, der er afgørende i vores arbejde med børn i Fuglereden, er at uanset om der er tale om hverdagsituationer, aktiviteter igangsat af børn eller voksenplanlagte forløb, som er beskrevet i denne læreplan, er alle aktiviteterne meningsfulde og har læring i sig selv.

Børn med særlige behov

Det er vores holdning, at jo større forskelle der er på mennesker – voksne som børn, desto større bliver det sociale rum. Vores grundlæggende overbevisning er, at ethvert menneske har en sund personlighedskerne, og hvert enkelt barn skal have lov til at udvikle sig i sit eget tempo. Ved at fokusere på det sunde frem for begrænsningerne hos barnet, opstår der et potentiale og nogle udviklingsmuligheder. Igennem sanseoplevelser, kreativitet og en rytmisk hverdag, skaber vi et godt og trygt afsæt for vores arbejde med det udsatte barn.

Når vi oplever, at et barn er udsat og har særlige behov, generelt eller i en periode, laver vi i personalegruppen en børnebetragtning. Børnebetragtningen beskriver objektivt hvordan barnet ser ud, spiser, tegner, leger m.m. Herefter vil vi afdække barnets behov og vores ressourcer. Det vi ikke kan, søger vi hjælp til, - i første omgang i egne rækker hos kolleger, f.eks. hos en helsepædagog, eller vi konsulterer vores pædagogiske konsulent, der kan hjælpe os med at se med «andre øjne». Derefter indkalder vi forældrene til en opklarende samtale, hvor vi spørger til barnets trivsel i hjemmet og forklarer om barnets hverdag hos os. Der aftales en handleplan og hvis familien har behov for det, kan vi anbefale, at de får hjælp af en pædagogiske konsulent i Lejre kommune. Vi har ydermere mulighed for at kontakte PPR i Lejre kommune eller andre relevante samarbejdspartnere, såsom talepædagoen. Der tages referat af alle møder og der følges op på delmål. Personalegruppen vil undervejs evaluere deres indsats og sørge for, at udgangspunktet for den pædagogiske praksis hele tiden bunder i tanken om inklusion.

Oversigt over pædagogiske aktiviteter i Fuglereden

Hverdagens aktiviteter (rutinepædagogik)	Både hver dag og årstidsbestemt	Årstidsfester og andre aktiviteter
Garderobe	Eventyr og fortælling	Arstidsfester:

Toilet og puslerum	Sangleg	Fuglefest
Spise/måltider		Fastelavn
Fri leg inde		Spirefest
Fri leg ude		Påske
Eurytmi		Majfest
På tur		Pinsefest
		Sommerfest
	Høstfest	
	Skt. Michaelsfest	
	Lanternefest	
	Advent	
	Krybbespil og Juleafslutning	
	<u>Aktiviteter:</u>	
	Hyggebål	
	Maling	
	Tegning	
	Bivoks	
	Syning	
	Snitning	
	Bagning	

EVALUERINGSKULTUR

I Fuglereden evalueres læreplanen løbende, primært til stuemøder og personalemøder. Børnehavens og minigruppens personale holder stuemøder på hver sin stue. Til stuemøder snakker personalet om børnenes trivsel, læring og udvikling, opdaterer børnebetragtninger og evaluerer dem ved behov. Til stuemøderne planlægges der også det pædagogiske arbejde på stuen med henblik på det tidligere arbejde. Vi planlægger børneaktiviteter, forældresamtaler, snakker om hvordan vores praktiske arbejde skal organiseres og rammesættes og diskuterer de udfordringer, vi har i huset. På den måde holder vi hele tiden fokus på læringsmiljø generelt og ud fra vores tidligere erfaringer, snakker vi om, hvad der kunne være bedre i vores pædagogiske arbejde, hvad bør ændres eller uddybes.

Til personalemøder gennemgår vi de vigtige og mest aktuelle punkter, som kan handle om pædagogik, børn eller alt det praktiske. Vi evaluerer vores årstidsfester og holder hinanden opdateret om børnenes trivsel og udvikling. Til stuemøder laves de vigtige aftaler mellem begge stuer og træffes beslutninger. Vi tager løbende et emne fra læreplanen og snakker om det til personalemøde. Det kan evt. være et forældresamarbejde, arbejdet med børn i udsatte positioner, opdatering af børnemiljøvurdering, børnefællesskaber i gruppen, osv.

Udover det, holdes der to møder om året med bestyrelsen, hvor bestyrelsen bliver opdateret og informeret om læreplanens udvikling.

Systematisk arbejde og evaluering af dokumentation

	Planlægning (årstidsfester, aktiviteter) -Beslutte pædagogiske intentioner -Beslutte mål for børnene -Fordele opgaverne/ansvarsområderne -Læringsmiljø i perioden -Program sammenhæng	
Evaluering/Læring -Lykkes vores pædagogiske intentioner? -Lykkes vi med at udfolde læringsmiljøet som ønsket? -Er der noget vi skal gøre anderledes næste gang? -Kollegial feedback	PLAN ADJUST CHECK	Gennemførelse -Forberedelse og gennemførelse af hverdagens pædagogiske aktiviteter (sanglej, eventyr, projekter, mm) -lagtagelse og dokumentation -Deltagelse statistik
	Dokumentation: -Indsamling af dokumenter -Bearbejde tal/registrering, så vi kan få et overblik -Udfyldelse af skemaer	

INDDRAGELSE AF LOKALSAMFUNDET

I Fuglereden inddrager vi lokalmiljøet i arbejdet med etablering af det pædagogiske læringsmiljø for børn. Hvert år besøger vi alle de skoler, hvor børnene skal starte efter sommerferie. Der deltager børnene i forskellige aktiviteter, møder de nye børn og deres fremtidige pædagoger. Alt dette støtter barnets start i skole og giver tryghed.

Derudover besøger vi hvert år en bondegård, hvor børnene møder bondemand og oplever hvordan han høster sit korn, passer på køerne og andre dyr, kører i traktoren og mange andre bondegårdsaktiviteter. Det stimulerer barnets interesse og viden om naturen og dermed støtter det barnets sociale udvikling. Vi vil, så vidt det er muligt, inddrage lokal skolehave som et læringsmiljø for kommende skolebørn.

INDDRAGELSE AF BESTYRELSEN

Fugleredens bestyrelse inddrages aktivt i udarbejdelsen af, evalueringen af og opfølgningen på den pædagogiske læreplan. Dette arbejde gøres gennem følgende:

1. På hvert andet bestyrelsesmøde 6 i alt på et år, deltager en fra personalet for at holde oplæg om et af de 6 læreplanstemaer og om hvordan vi arbejder med dem i praksis. Her kan bestyrelsen komme med eventuelle spørgsmål og input, som kan være relevante for læreplanen, gennemgår målene og drøfter evalueringer. På den måde er bestyrelsen altid informeret om det pædagogiske arbejde og har viden om hvordan den pædagogiske læreplan fungerer i institutionen.
2. Bestyrelsen undersøger i samarbejde med lederen, hvordan ressourcer i lokalsamfundet vil kunne bringes i spil med henblik på at skabe trygge og pædagogiske læringsmiljøer for børn i dagtilbud. Desuden, hjælper bestyrelsen med at organisere vores sommerfest og laver en fælles hygge for både børn og forældre, som afslutning på dagens program.
3. Ifølge loven skal bestyrelsen inddrages i arbejdet med at skabe gode og sammenhængende overgange for børn fra hjem til dagtilbud, mellem tilbud og fra dagtilbud til skole. I Fuglereden foregår dette arbejde ikke kun med bestyrelsen, men med alle forældre. Beskrivelse af forældrearbejde kan findes i afsnit "Samarbejde med forældre om børns læring". Derudover hjælper bestyrelsen med at arrangere besøg til skoler for de kommende skolebørn og sørger for transporten (mere om arbejdet med skolebørnene i Fuglereden findes i afsnit "Pædagogisk læringsmiljø med sammenhæng til børnehaveklasse").
4. Bestyrelsen er med til at planlægge vores arbejdsdage, hvor forældre, børn og personalet deltager.

DE 6 TEMAER:

Alsidig personlig udvikling

Pædagogiske mål for læreplanstemaet "Alsidig personlig udvikling"

1. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.*
2. *Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.*

Det er vigtigt for os i vores daglige pædagogiske arbejde hele tiden at se på børnene og deres udvikling som en helhed og tilgodesee deres behov for både legemlig, sjælelig og åndelig udvikling. Fugleredens rytme bygger det sociale fællesskab, som styrker barnets alsidige udvikling. Vores rytme kan sammenlignes med en indånding og udånding. Indånding er de aktiviteter, hvor børnene skal være stille for at lære at lytte, efterligne og koncentrere sig. I børnehaven sker det daglig til eventyr, morgensamling, maling eller spisning. I minigruppen - daglig til morgensamling og spisning. Udånding er de aktiviteter, hvor barnet kan lege frit, bruge sin krop og bevæge sig, udvikle sin fantasi og motorik. Børnene lærer at forholde sig socialt til hinanden, f.eks, når de

spiller eventyr for hinanden og får en rolle, eller hvor de får lov til at dele ud (nødder eller rosiner f. eks), dækker bord, eller i sangleg, hvor de har forskellige roller, er midt i kredsen, og venter på det bliver deres tur. Udgangspunkt er, at barnet føler sig værdifuldt og mødt med respekt, som en værdifuld deltager af børnehavens fællesskab.

I børnehaven deler vi børnene i to grupper om formiddagen og om eftermiddagen, hvor den ene gruppe får lov til at hygge sig indenfor med de daglige kreative projekter eller bare at lege, og den anden gruppe går ud i haven. Disse grupper skifter, så vi tager hensyn til det enkelte barn og alle børn skiftes til at være både inde og ude. Vi mener, at det giver barnet en mulighed til at folde sig ud i legen, at skabe en god leg i en større rum og vi har som voksne nemmere ved at iagttage, give kontakt og opmærksomhed til det enkelte barn. Pædagogen har fokus på den aktivitet der udføres sammen med barnet, i stedet for en gradbøjning af, hvor gode barnet er til at udføre handlingen.

I sommerhalvåret leger børnene ude og bliver, om formiddagen delt i lege/aktivitetsgrupper, hvor vi tager hensyn til fx alder og sammensætning af børn. Formålet er, at alle børn lærer hinanden at kende og vil være mere fleksible i forhold til valg af legekammerater. Børnene får mulighed for at afprøve forskellige roller i forhold til hinanden, samt udvikle deres sociale kompetencer.

Den frie leg har stor betydning i vores pædagogik. Her kan barnet bruge sin fantasi til at lære samarbejde med andre børn, løse konflikter og finde kompromisser. Vi lærer vores børn til at være selvstændige, at stå på egne ben, hvor der hele tiden er voksne i nærheden som er klar til at give en hjælpende hånd ved behov. Det er vigtigt for os, at barnet føler sig forstået, både verbalt og nonverbalt, og vi understøtter barnets stærke og svage sider.

God, sund og nærende kost, masser af plads at røre sig på, rammer for hvordan vi er sammen, gode folkeeventyr og en tro på noget større i livet end det, vi lige ser i det daglige, uden at vi dog taler med børnene om det, hjælper barnet godt på vej i dets alsidige personlige udvikling.

Fødselsdagen som pædagogiske redskab i barnets alsidige og personlige udvikling

Fødselsdage i børnehaven er en stor begivenhed i børnehavens liv, som alle børn ser meget frem til. På barnets fødselsdag er der altid forældre med i Fuglereden. Dette er barnets og familiens store dag, som vi nyder at dele med jer. Udover glæden ved at se, hvordan barnet stråler, er blevet stolt og et år ældre, er der mange andre bevæggrunde for dagens forløb. Et lille bord er blevet pyntet i "hemmelighed" med lys og krystaller, og under lige så mange silketørklæder som man fylder år, er gemt en lille gave. Der er blevet lavet fødselsdagskrone, og kappen er fundet frem. Der er så mange små traditioner omkring fødselsdagen, at det bliver for langt at beskrive her, men det skal siges, at der til denne dag, hører en ganske særligt eventyr, der handler om barnets liv.

Fødselsdagseventyret er med til at bekræfte barnets oplevelse af at føle sig genkendt og husket, og selvfølelsen styrkes. Selvfølelsen styrkes ligeledes gennem forældrenes synlige samarbejde med børnehaven og personalet, fx i forbindelse med arbejdsweekend, årstidsfester med forældrene og i det hele taget forældrenes engagement over for stedet.

Fødselsdagen i minigruppen er en særlig begivenhed, hvor barnet bliver fejret med lys, krone og en hjemmelavet gave (en strikket bold til 2-års fødselsdag og en filtkanin til 3-års fødselsdag). Vi synger for barnet og det har frugt, boller eller kage med til alle. Forældrene er ikke med i minigruppen, da det vil bryde den trygge daglige rytme, for de børn hvis forældre ikke er til stede.

Det afgørende i arbejdet med barnets alsidige personlige udvikling er, at barnet skal følge sig trygt og tillidsfuldt, kan udvikle sig frit og harmonisk i sit eget tempo og at det enkelte barn får styrke og tro på egne evner og færdigheder.

Social udvikling

Pædagogiske mål for læreplanstemaet "Social udvikling"

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

En naturlig og velfungerende udvikling af sociale kompetencer sker der, hvor børnene føler sig trygge og hvor hverdagen er formet med leg og positivt samvær med andre børn og voksne. For at barnet skal føle sig trygt, må det have synlige voksne omkring sig og en stemning af omsorg og opmærksomhed. De voksne må støtte børnene til en positiv konfliktløsning.

I Fuglereden har vi en fast rytme, der giver børnene tryghed.

Vores pædagogiske redskaber til barnets sociale udvikling er sangleg og eventyr. I børnehaven står vi alle sammen i kredsen ved sangleg og holder hinanden i hænderne. Vi har rigtig mange sange, hvor man må "være noget" inde i midten. I minigruppen sidder børnene i en rundkreds på et tæppe, imens vi synger og laver fingerleg. Sangleg kan tydeligt vise hvor langt barnet har nået i at udvikle sig i det sociale. Er der f.eks. tit hvor barnet holder sig tilbage, ikke vil holde et andet barn i hånden, er bange at være inde i kredsen, er alt for genert til at danse med andre? Eller omvendt vil barnet altid gerne være med og har det svært at acceptere, at andre børn også har lov til at prøve? Vi prøver på, at opdragelsen sker gennem gentagelsen-genkendeligheden-glæde og tålmodighed.

De gamle folkeeventyr, som vi fortæller til børnehavebørn, rummer et smukt og fuldendt billedsprog, som indeholder stor livsvisdom, der bliver en skat for livet. Gennem eventyr får børnene et nuanceret indtryk af, hvordan vi lever, hvilke kulturelle normer og værdier vi giver betydning.

Fri leg viser også de forskellige sider af barnets udvikling. Rolle leg, f.eks., viser hvordan barnet udtrykker sine følelser, forstår andres behov, handler i forskellige situationer, finder kompromiser, reagerer på det andet barns uenighed, accepterer reglerne i legen, osv. Det vigtigste er, at barnet bliver anerkendt og respekteret som den man er.

Som voksne er vi hele tiden ved siden af, vi er altid i gang med noget: strikker, lægger tøj sammen, laver mad, m.m. Vi kan observere hvordan børnene leger sammen og hvis det pludseligt bliver "for meget", så er vi parat til at give "en hjælpende hånd". Har et barn det svært rent socialt i børnegruppen, laver personalet en iagttagelse af barnet og en handlingsplan, som så diskuteres på et personalemøde. Igennem en sådan fælles iagttagelse belyses barnet fra alle sider.

Kommunikation og sprog

Pædagogiske mål for læreplanstemaet "Kommunikation og sprog"

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Vi arbejder meget på at børnene har et velformuleret og nuanceret sprog. Børn skal bruge deres sprog som udtryksform og dets indhold viser ofte hvor barnet er på det tidspunkt i det sociale. F.eks. barnet kan sige "nej tak" i stedet af at skubbe det andet barn væk. Eller "Må jeg godt være med i jeres leg?" i stedet af komme og forstyrre legen for at få en opmærksomhed, som hos børnene tit betyder "Jeg vil så gerne være med, men ved ikke hvordan jeg kan komme ind i legen". Målet for sprogudvikling er, at barnet er i stand til at lære sine egne følelser at kende og kan give udtryk for dem.

Vi stimulerer barnets sprog via daglige gøremål. Vi sætter ord på handlinger og praktiske gøremål. Vi fejer, river, saver, skræller. Vi bager brød og boller, vasker op og snitter.

I børnehaven efter eventyrstund laver børnene tit deres eget eventyr og skuespiller det for hinanden. De synger meget af løbet af dagen alle de sange, som vi sang til sangleg, og det er tit vi hører fra forældre, at børnene synger og viser eventyr derhjemme. I Fuglereden bruger vi tit sange og dans, rim og remser, eventyr, og fortællinger, der giver glæde og nærer barnets fantasi, og udvider barnets kompetencer både socialt, fysisk og sprogligt.

I minigruppen sætter vi ord på handling og det skal være kort og klar besked. F.eks. "Nu tager vi hjemmesko af og lægger dem ind i kurven». Vi stimulerer barnets sprog via bevægelser og sang. Barnet skal udfordres på deres nysgerrighed og på deres sprog, så de bevarer glæden ved at bruge sproget på deres forskellige udviklingsniveauer.

Vi taler venligt med børnene og har tit samtaler med barnet alene i løbet af dagen, hvor barnet kan fortælle om nogle spændende ting, som han har set på vej til børnehaven. Om eftermiddagen spiser vi boller og her får børnene lov til at fortælle historie til hinanden på skift, hvis de har lyst. Her handler det om at lære ikke at tale i munden på hinanden, at lytte til andre og at byde ind i samtalen på en relevant måde.

Børn med sprogproblemer

I vores børnehus har vi nogle børn med sprogproblemer. Vi siger aldrig til barnet, at det har sagt noget forkert. I stedet for gentager vi sætning korrekt. Vi bruger mange rim og remser, sange og vrøvlevs, som kan stimulere sproget. F.eks. "Lille kulle rulle" . ("Å det trimler, det vimler, så mit ho'de det svimler").

Med tosproglige børn sætter vi ord på handlinger og benævner tingene. Ved spisesituationen spørger vi barnet om, hvad han har lyst til at lægge på sit rugbrød. Barnet siger ikke noget, men peger bare på det han vil. Så siger vi "Det er smør. Beder om smør". Eller: "Sikken en flot trøje du har på i dag. Det er grønt og der er nogle knapper her". Osv.

Vi lægger fokus på sangleg og eventyr. Vi vil sikre os, at niveauet er højt i forhold til det vi tilbyder børnene. Vi arbejder på, at man har forberedt sig ordentligt. Vi har en mappe, hvor vi samler alle

sangleksprogrammer og eventyr, som dokumentation. Vi evaluerer på dette arbejde til stuemøder, hvor vi ser, hvad der fungerer godt og hvor der kan være forbedringer. Når vi oplever, at nogle af vores børn har sprogproblemer, noterer vi hvor problemet kan ligge. Til vores p-møder taler vi om, hvordan vi, som personalet, kan stimulere barnets sprogudvikling. Vi sætter en særlig fokus på børn med sproglige udfordringer og inviterer løbende en sprogkonsulent fra kommunen for at lave en sprogvurdering af barnet. Vi har løbende samtaler med barnets forældre, hvor vi udarbejder en handlingsplan (Vi skriver alle de nye ord, som barnet har lært i børnehaven, så forældrene kan øve dem med barnet derhjemme).

Krop, sanser og bevægelser

Pædagogiske mål for læreplanstemaet "Krop, sanser og bevægelse"

- 1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.*
- 2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.*

Børnene lærer at være selvstændige i de daglige gøremål: de øver sig i selv at tage tøj af og på, mærker deres krop når de skal på toilettet, selv at smøre deres mad ved spisning, osv. Det udvikler finmotorikken. Vi går på skovtur en gang om ugen og det styrker hele kroppen, ligevægt, balance, bevægelsen og barnets viljes kræfter. Vi har en stor have med nogle klatre træer, som børnene bruger flittigt. De løber op og ned ad bakkerne og hopper fra en stub til en anden. Børnehavebørnene udvikler deres finmotorik gennem de kreative projekter ind i stuen: de laver kastanjedyr, maler, tegner, hjælper at lave mad, ælter dej, gentager voksens bevægelser ved finger legene. Finmotorik trænes også ved snitte og save i træ. Børnene udvikler deres grovmotorik gennem sangleg og den frie leg i skoven. Til sangleg synger vi tit sangene, som kræver at man skal danse, hoppe, stå på et ben, svinge hinanden rundt, være en høne, osv. Vi gør det i forskelligt tempo, langsomt og hurtigt, højt og lavt, osv. Vi hjælper ikke børnene med at komme op i træet eller træstubben og løfter dem ikke ned, men guider dem til selv at klare opgaven. Børnene skal mærke deres kræfter og udfordringer, pludselig kan de klare noget, de har øvet sig på og det giver glæde og selvværd. Vores mål er at barnet kan bruge sin krop og dens kunnen, da det giver selvtillid og mental styrke.

Natur, udeliv og science

Pædagogiske mål for læreplanstemaet "Natur, udeliv og science"

- 1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.*

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

I Fuglereden udvikler vi barnets respekt for naturen. Oplevelserne i naturen udvikler dem fysisk, følelsesmæssigt og mentalt. Børnene glæder sig til de forskellige årstider. Hvis det er foråret, så kan man samle blomster og lave fine buketter. Om sommeren kan man løbe på bare tæer på det grønne græs og soppe i åen. Om efteråret glæder de sig at hoppe i vandpytter og samle regndråber i en spand til at lave mudderkager. Om vinteren elsker de smage på sneen og snefnug og vi tager tit kælkene med på tur. Børnene får muligheden for at få kontakt med de fire elementer: jord, vand, luft og ild. Vi laver suppen på bålet en gang om ugen. Vi kan mærke, når det blæser. Vi laver mad og kager af sand og vand. På vej til skoven laver vi altid stoppesteder. Her er et blommetræ, hvor vi får lov til at smage på blomsterne. Her er den tykke snegl, vi standser og kigger på den. Der vokser ramsløg, som vi samler ind og putter i vores bålsuppe. En gang om året besøger vi bondegård og ser, hvordan dyrene bor og hvordan bondemanden passer dem. Her ser børnene en sammenhæng mellem naturen og mennesket, og oplever, hvordan naturprocesser sker. Eksempelvis, kigger vi på hvordan bondemand høster kornet. Hvedebuketter får vi med hjem til børnehaven, hvor vi tærsker dem og samler korn. Bagefter maler vi kornet til mel og op til Høstfesten bager vi et dejligt brød til alle.

Oplevelsen af årets gang og naturen bliver forstærket, når vi holder sangleg, for vi synger sange der passer til årstiden og til vejret. I Fuglereden lærer vi børnene at opleve glæde ved naturen og udvikle respekt for den.

Kultur, æstetik og fællesskab

Pædagogiske mål for læreplanstemaet "Kultur, æstetik og fællesskab"

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

I Fuglereden har vi mange dejlige traditioner. En stor og vigtig del af vores traditioner er årstidsfesterne. Januar starter med Fuglefest. I februar holder vi Fastelavn, i marts og april – Spirefest og Påskefest. Majfest er i maj og fejres sammen med forældrene. Pinsefest holdes i juni måned, og her holder vi også vores store Sommerfest. I august er der Høstfest og i september er vi ridderne til Michaelsfest. I november er der altid Lanternefest og december er fyldt med fester: Advent, juleaktiviteter og Krybbespil, som vi spiller for forældrene.

Vi dækker bordene pænt med duge til spisning, pynter børnehaven, og tager fint tøj på. Vi går i gang med forberedelserne 2-3 uger før en fest. Der skal ryddes op, pyntes, dekoreres, laves lanterner, stjernebånd, m.m. Det giver en forventnings glæde både til børn og voksne og hver fest bliver til noget helt specielt. En af vores værdier er, at forældrene også er meget deltagerne i børnehavens aktiviteter. Vi har Majfest, hvor hele familien og venner er inviteret til at danse rundt om majstangen. I november har vi Lanternefest, hvor forældre og bedsteforældre er velkomne, og

vi alle sammen går i skoven og kalde på Morten, der kommer med småkager, fordi vi hjælper med at passe på skoven. Til Julefest viser vi krybbespillet og har fælles julehygge bagefter. Alle vores årstidsfester er fyldte med forskellige interessante projekter, som styrker barnets kreativitet, nysgerrighed, fantasi og som stimulerer dets engagement og interesser. Det lille barn i minigruppen mellem 1-3 år har behov for genkendelighed, ro og tryghed, derfor laver vi simple ændringer på stuen op til festerne. I december pynter vi f.eks. op med gran, kogler fra skoven, engle og små juletræer i træ. Vi synger sange og laver rim og remser, der passer til årstiden, så de fornemmer stemningen og Fugleredens traditioner. Dette bygger bro til festerne der foregår i børnehaven, når barnet skal begynde der. Vi er bevidste om at skærme det lille barn, samtidig med at vores traditioner og kulturelle værdier kommer til udtryk. Gennem årstidsfester stifter barnet bekendtskab med den danske kultur og traditioner, og føler sig en del af fællesskabet.

BØRNEMILJØVURDERING

Udemiljø:

Vores have er stor og giver forskellige muligheder for kropslig udfoldelse og leg, både for de store børnehavebørn og minigruppens børn.

Vi har bakker til at kælke på og rulle ned af, sandkasser, store træklodser til at bygge med, klatre træer, gemmesteder og bålplads. Vi har en kæmpe stor have med mulighed for at følge årets gang i plantevæksten, således at der er blomsterbede, frugttræer, bænke, hyggekroge og selvfølgelig legeredskaber i naturmaterialer. Der er vand, sand, jord og ild tilgængeligt, så elementerne kan udforskes og masser af bevægelsesmuligheder. Vi har en vinterrytme og en sommerrytme, der sikrer, at børnene er både ude og inde hver dag året rundt uanset vejret. Lige rundt om hjørnet har vi en fantastisk skov og Ledreborg slot. Der går vi tur en gang om ugen og nogen gang flere gange om ugen.

Inde miljø:

Vi har mange børn til en aflang stue, og det kan være udfordrende at være inde alle sammen. Derfor deler vi børnene i to grupper, hvor de leger indenfor på skift. Det giver mulighed for at fordybe sig i legen og giver mere plads til at udfolde sig uden støj og kaos.

Desuden har vi opdelt garderoben, så børnene fra minigruppen har deres egen garderobe med direkte udgang til krybberne og haven. Dette giver ro til de små børn og børnehavebørnene får mere plads i den gamle garderobe.

For at sikre et godt børnemiljø har vi valgt at indrette Fuglereden så hjemligt som muligt – med brugte møbler, sofaer og lænestole, friske blomster og levende lys. Alt i afstemte farver og naturmaterialer. Æstetikken betyder meget for os. Vi pynter vores stue, årstidsbord og vindueskarmene ifølge årstiderne.

Psykisk miljø:

I Fuglereden er det vigtigt for os at skabe et miljø, hvor det er rart og dejligt at være både for børn og voksne. Voksne er altid til stede og parat til at give en hjælpende hånd, når det er behov. Vi arbejder på at have en fællesskabsånd i huset. Hver morgen starter med en samling, hvor vi synger alle børnenes navne og sender de bedste tanker til de børn, som ikke er i børnehaven. Når barnet afleveres, giver vi en hånd både til barnet og forældre, vi møder barnet positivt og smiler.

Samarbejde mellem pædagoger og forældrene er også vigtigt, fordi børnene kan mærke, at vi er glade for hinanden. Vi har mange fælles dejlige oplevelser i løbet af året, som også styrker vores fællesskab, såsom Majfest eller Lanternefest. Det er fester, hvor forældrene er med og det er plads til fælles hygge og glæde.

Det er de voksens ansvar at gøre børnehaven til et rart sted at være. Vores oplevelse er, at vores børn gerne vil i minigruppe og i børnehave. Hvis der opstår en situation, hvor barnet ikke har lyst til at gå i Fuglereden, tager vi det alvorligt og snakker om det til personalemødet og bagefter til forældresamtale.

Evaluering 2015-2016

I 2015 og 2016 har vi valgt at have fokus på tre læreplans-temaer: *sprog, social udvikling og krop og bevægelser*. Udover det, har vi udarbejdet og struktureret vores læreplan. I løbet af året til stue- og personalemøder har vi evalueret på, hvad der kunne være bedre i vores pædagogiske arbejde, og hvordan det kan forbedres. I fællesskab har vi prøvet at sætte et *hovedmål* – det vi vil opnå, et *delmål* – hvad der skal gøres for at opnå målet (noget, som vi allerede gør i vores daglige pædagogiske arbejde i dag) samt *kriterier* der tyder på, at målet er opnået. Vores læreplan er nu mere målrettet, tydelig og struktureret og vi vil fortsætte med at evaluere på den løbende.

Sprog:

Vi har lagt særlig fokus på sangleg og eventyr. Vi vil sikre os at niveauet er højt i forhold til det vi tilbyder børnene. Vi arbejder på, at man har forberedt sig ordentligt da det giver et bedre forløb, og der er sat tid af til denne forberedelse. Vi har en mappe hvor vi samler alle programmer for sangleg og eventyr som dokumentation. Vi evaluerer på dette arbejde til stuemøder, hvor vi ser hvad der fungerer godt og hvor der kan ske forbedringer.

I 2016 deltog to pædagoger fra minigruppen og to fra børnehaven i sprogkursus med Trine Kjær Krogh. Vi fik forklaret hvordan sprogvurderingen skal foregå, hvordan der skal arbejdes med børn, som har sproglige vanskeligheder i det daglige og hvordan vi, som personalet, kan stimulere barnets sprogudvikling. Alt dette har vi snakket om til vores personale møde og vi vil være opmærksomme på sproget i en dybere grad. Deltagelse i kurset var en god mulighed for at udvide personalets professionelle kompetencer og bruge den læring i vores pædagogiske arbejde. (Reflektion over sprogkursus er noteret i referat)

Vi har sat særlig fokus på børn med sproglige udfordringer og inviterer løbende en sprogkonsulent fra kommunen for at gennemføre en sprogvurdering af barnet. Bagefter holder vi en samtale med barnets forældre, hvor vi udarbejder en handlingsplan. Vi skriver alle de nye ord, som barnet har lært i børnehaven, så forældrene kan øve dem med barnet derhjemme. Dette bliver også dokumenteret.

Social udvikling:

Vi fortsætter med at udarbejde og udbygge vores mappe med sanglege og eventyrer. Vi prøver at bygge en sangleg således, at børnene får lov til at udvikle deres sociale evner: giver hånd til hinanden, danser sammen i rundkreds, svinger hinanden rundt, m.m. Angående eventyr, så vælger vi oftest dem der handler om omsorg og venskab (f.eks. hvor dyrene passer på hinanden, hjælper hinanden, osv.).

Samtidig iagttager vi børnene og opdaterer løbende børnebetragtninger. Vi har et tæt samarbejde med forældrene og pædagogiske konsulent, som deltager i de mere vanskelige forældresamtaler og hjælper med at udarbejde en handleplan.

Krop og Bevægelser:

Vi tænker hele tiden på, hvordan vi kan stimulere barnets motoriske udvikling. Til arbejdsdagen kom der nye træstubber, som børnene bruger til at hoppe på og nyt sand i sandkasser, som børnene bruger til at lave sandkager og som er rigtig god til deres finmotorik. Minigruppens børn er begyndt at gå på skovtur en gang om ugen. Til store børnehalebørn tilbyder vi ofte lange skovture til nye ukendte steder. Man må altid snitte, save og hamre i vores børnehave. Inde på stuen planlægger vi aktiviteterne sådan, at hver uge får børnene lov til at deltage i madlavning, bage, sy, klippe osv. Alt dette kan findes på billeder på vores facebookside.

Vi mener, at niveauet for den sproglige og fysiske indsats er blevet højere, og vi vil fortsætte med den fremgangsmåde, vi har valgt, da det er meget tilfredsstillende ud fra det faglige aspekt. Vi kan også mærke at børnene er meget glade for sangleg og eventyr. De fleste af vores børn er meget selvhjulpne og aktive. Vi er meget glade for den skriftlige dokumentation, vi har skabt og vil bibeholde denne. I forhold til et barns sociale udvikling var der nogle udfordringer efter der startede 7 børn i skole i sommers og vi fik pludselig en stor drengeflok og nogle børn, som savnede deres venner og havde det svært med, at etablere nye venskaber. Men den måde, som er beskrevet i læreplanen med de mål og delmål som vi har valgt, viser positive resultater, og vi vil fortsætte med at holde planen, udvikle og udarbejde den ved behov og arbejde videre i det sociale område.

Fokusområder 2017-2018:

I de næste to år vil vi have fokus på kulturelle udtryksformer og naturfænomener. I forhold til kulturelle udtryksformer vil vi have fokus på vores årstidsfester. Vi vil arbejde med at sætte et mål for festen og analysere hvad børnene får ud af festen. Efter hver fest vil vi skrive et referat med vores refleksioner. Vi vil arbejde mere med planlægning og dokumentation i dette område.

I forhold til naturfænomener vil vi have særligt fokus på udeliv og planlægge aktiviteter med børnene ude i skoven og haven. Vi vil arbejde på interessere og inspirere børnene til at finde glæde i at passe på naturen.

Evaluering 2017-2018

2017

1. Vi har to arbejdsdage i løbet af året hvor vi sammen med forældrene vedligeholder vores dejlige have og hus. I år 2017 blev der ordnet følgende håndværksopgaver: Rampe foran minigruppens dør ,bænke til børnehavegruppens spiseborde (6. Stk),trappe ved bakke, flagstang blev taget ned, slebet og malet, vinduer og døre blev malet. Der blev lavet reparationer af legetøj og gjort rent. Vores sygruppe har syet nederdele i tyl og klæde i loft til eventyrрум. Det lykkedes at få flere planter, blomster og frugtbuske/træer fra Matasfonden hvilket vi er glade for. Hele området foran Fuglereden blev beskåret/klippet og ryddet. Hækkene blev klippet og pilehytterne trimmet.
2. Vi havde intentioner om, at der skulle sættes en varmepumpe op i garderoben, men det kunne vi ikke i år pga vores økonomi.

2018

1. Vi har købt nye skabe og opbevaringshylder til stuerne og til badeværelset. Vi har købt et nyt maleskab hvor børnenes malerier skal opbevares og efter arbejdsdag fik forældrene bygget to små legehuse ude i haven. Vi har også købt nye bøger og en del legetøj til børnene, samt noget pædagogisk litteratur til personalet.
2. Vores hjemmeside er opdateret og revideret.
3. Sammenslutning af Rudolf Steiner Dagtilbud har udarbejdet nogle uddybende skemaer til at dokumentere og evaluere læringsmiljø. Disse skemaer bruger vi aktivt til personale og stuemøderne og de hjælper os med at organisere og strukturere vores skriftlige arbejde med dokumentation, samt at have bedre overblik over vores pædagogiske arbejde.
4. Personalet fra børnehaven har afsluttet uddannelse i praktikvejledning.
5. Da vi i 2018 fortsatte med at arbejde med de valgte temaer, arbejdede vi meget med at uddybe og udbrede vores dokumentation med årstidsfester. Vi har sat mål for hver eneste fest vi holder, tilføjede beskrivelse og programmet, samt opgavefordeling. Alt dette er skemalagt og kan fremvises ved behov. Minigruppen har også beskrevet og dokumenteret hvordan festerne holdes hos de små.

Evalueringen viser, at planlægning, organiseret dokumentation og struktur hjælper til at have styr og fokus på de ting som skal ordnes i huset. Vi er blevet bedre til at løse opgaverne i fællesskab og i tæt samarbejde med forældrene. Vi kan nu bedre mærke husets og dermed børnenes behov og prioritere det vigtigste, set fra dette behov. Vores fokusområder fra sidste år (undtaget varmepumpe) blev nået.

Vores fokusområder fremadrettet:

Vi fortsatte med vores arbejde med naturfænomener og kulturelle udtryksformer i 2018. Vi havde også garderoben som fokusområde. Her har vi tilsendt en skrivelse til forældrene hvordan vi skal lave et samarbejde om, at garderoben er pæn og hvilket tøj vi forventer barnet har på ved aflevering om morgenen.

Vi vil stadigvæk have, at varmepumpen bliver opsat i garderoben og yderdør bliver skiftet, så vi kan forbedre indeklimaet. De projekter gennemfører vi lige så snart vores økonomi tillader dette. I år 2019-2020 har vi valgt at arbejde med barnets alsidige personlige udvikling samt barnets sociale udvikling. De to temaer skal vi have fokus på, når vi holder årstidsfester, sangleg og barnets fødselsdag. Vi

vil kigge dybere på børnefællesskaber (og fællesskabet generelt) samt barnets frie leg, hvor børnene lærer de sociale normer og opbygger relationer til hinanden.

Vi har uddybet og beskrevet det fælles pædagogiske grundlag i vores læreplan. Det består af en række fælles centrale elementer. Vi har beskrevet det følgende: leg, barnesyn, dannelse og børneperspektiv, læring, forældresamarbejde, børnefællesskaber, sammenhæng med børnehaveklassen, børn i udsatte positioner og pædagogiske læringsmiljø.

Derudover har vi beskrevet og sat mål for vores rutinepædagogik i Fuglereden samt har udarbejdet "evaluerings årshjul" som vil hjælpe os med at strukturere evalueringskultur i huset. Vi har revideret vores børnemiljøvurdering i 2018. Der har vi beskrevet i detaljer alle aspekter i børnemiljøet samt vores forbedringsområder.

Opsamling:

I år 2017-2018 havde vi fokus på kulturelle udtryksformer og naturfænomener. I forhold til kulturelle udtryksformer havde vi fokus på vores årstidsfester. Vi havde sat et mål for festerne og analyserede, hvad børnene får ud af festen. Vi arbejdede meget med planlægning og dokumentation i dette område. Ifht årstidsfesterne blev der udarbejdet et skema, som skal udfyldes før og efter festen holdes. Før festen skal der sættes et mål, udarbejdes programmet, fordeles opgaverne, og efter festen skal vi i fællesskabet reflektere og evaluere, samt vurdere om målet er blevet opfyldt. (Skemaerne kan fremvises)

I forhold til naturfænomener havde vi et særligt fokus på ude liv og aktiviteter med børnene ude i skoven og haven. Vi arbejdede på at interessere og inspirere børnene til at finde glæde i at passe på naturen. Natur og udeliv er en stor og fast del af vores pædagogik. Hver uge går vi i skoven, hvor børnene får lov til at klatre i træerne og undersøge insekter og små dyr, vi møder på vejen. Når vi er hjemme, leger børnene mest ude i haven, hvor vi også har en masse klatremuligheder, samt bærbuske, frugttræer, adgang til sand og legevand. Vi har høns, som vi alle sammen passer dagligt, giver dem vand og mad og samler æg. Hver tirsdag laver vi bålsuppe udenfor, hvor børnene er med til at skrælle grøntsager. Nogen gang tager vi en ekstra særlig tur til skoven for at samle ramsløg til suppen eller plukke hyldeblomst til hyldeblomstsaften eller til hyldeblomstpandekager. Vi plukker solbær, æbler og kirsebær i haven, spiser dem med det samme eller laver syltetøj af dem. Vi har også masse af blomster, som børnene bruger i deres leg, eller som vi bruger til at pynte på stuen og bordene. På den måde er naturen en vigtig del af børnenes hverdag i børnehaven og vi arbejder løbende på at udbrede og uddybe vores natur projekter og aktiviteter.

Fremadrettet:

I år 2019-2020 har vi valgt at arbejde med barnets alsidige personlige udvikling samt barnets sociale udvikling. De to temaer skal vi have fokus på, når vi holder årstidsfester, sangleg og barnets fødselsdage. Vi vil kigge dybere på børnefællesskaber (og fællesskabet generelt) samt barnets frie leg, hvor børnene lærer de sociale normer og opbygger relationer til hinanden.

I september 2018 blev vores leder sygemeldt og i februar måned blev der taget en beslutning om opsigelse. Det påvirkede selvfølgelig vores rytme og personalet bruger sine kræfter på at sikre Fugleredens pædagogiske og økonomiske arbejde i den forbindelse.

Evaluerings af 2020-2021

Vore overordnede fokusområder i dette år er natur, udeliv og science og sprog.

Denne periode har været præget af Corona virus og dens begrænsninger. På trods af begrænsninger, har vi kunnet gennemføre vores årstidsfester, dog uden forældrenes deltagelse. Vi har opretholdt vores rytme og børnene har ikke været så påvirket af situationen. Vi har haft fokus på øget hygiejne (retningslinjer fra regeringen) og arbejdet med opdeling af børnegruppen.

Vi har haft fokus på vores udendørs områder og legemiljøer. På vores arbejdsdage har vi fået malet flagstang og træbehandlet vores multihus. Vi har også fået malet små legehuse og minigruppens kryberum og redskabsskur. Vi har fået nye balance træstammer i minihaven.

Vi har så småt igen åbnet op for fællesaktiviteter med forældrene, såsom arbejdsdag, Majfest og Sommerfest. Vi har også indkøbt nyt legetøj, både til minigruppen og til børnehaven (klodser, et skib, biler, træ bogstaver og tal, redskaber til sandkassen og nye stole og borde til børnehaven) Dog har vi været nødsaget til at lægge noget af legetøjet væk under Corona pandemien.

Fuglereden har fået høns igen og børnene er med til at fodre dem.

Til stor glæde for alle, har vi fået opsat to varmepumper på vores stuer. Dette vil forbedre vores indeklima i huset.

Vi har haft øget og meget tæt samarbejde med Lejre Kommunens PPR-team omkring nogle af vores børn med særlige behov.

Med hensyn til fokusområder, så er naturen inkluderet i vores dagligdag. Fx tager sanglege udgangspunkt i naturen og årets gang. Børnene bruger de materialer de finder i naturen i deres daglige leg. Fx leger børnene med kastanjer, plukker bær, æbler og blomster. Børnehaven tager på tur i skoven hver mandag. Der klatrer man i træer, leger med sten/pinde og andre redskaber fra naturen. Børnehavegruppen har været på bondegårdstur, hvor de har fodret køer, høstet korn, kørte traktor, fodrede høns og plukkede æbler. Vi fik korn med hjem, som blev tærsket, avnerne blev rensket fra og kernerne blev kværnet og til sidst brugt til mel i vores høstbrød. Børnene oplevede naturens kredsløb og oplevede hele processen, hvordan kornet kom fra bondemandens mark og blev til vores høstbrød. På samme måde, oplevede børnene, hvordan fløden, som kommer fra køerne, bliver kværnet til smør.

De største børn i børnehaven har også besøgt skolehaven i Lejre. I fremtiden vil vi etablere samarbejde med skolehaven, mhp. at gennemføre et forløb på ca. 2 måneder med kommende

skolebørn – fra jord til bord. Børnene vil besøge skolehaven og få lov til at så, vande, passe og høste afgrøderne. Børnene har også været med til en mindfulness session, hvor de fik mulighed for at lege og bruge forskellige sanser. Vi vil også benytte denne mulighed i fremtiden.

Minigruppen har også naturen med i dagligdagen. Bordene og inde arealer bliver pyntet op med blomster og grene, samt årstidens grøntsager. Udenfor har børnene været med til at plukke jordbær. Børnene oplever, hvordan de voksne passer og vander bedene i minihaven. I år har minihaven også fået flere krydderurter og tomater, mm.

Med hensyn til sproget, har Lejre bibliotek tilbudt os materialer som kan hjælpe med at stimulere samtalen mellem de voksne og børn omkring et tema/emne. Projektet hed Ællebælle mig fortælle. Biblioteket vil tilbyde os det igen til næste år.

I Børnehavegruppen, når vi har samlinger, får børnene lov til starte fx sangleg med at fortælle om dagens vejr til hele forsamlingen. Barnet beskriver himlen, skyerne, om blæsten, om solen skinner, mm. På den måde er vi med til at skærpe barnets opmærksomhed omkring naturfænomener og sine sanser i forhold til at være ude og mærke vind og vejr. Det er også med til at hjælpe barnet til at turde stå frem og sprogligt beskrive det man ser. Børnene får også lov til at tælle højt, hvor mange børn der er tilstede hver dag. Til vores samlinger får børnene også lov til at fortælle om deres oplevelser fx i ferien eller fra weekenden.

Fremadrettet

Vi vil fortsat have fokus på Fugleredens udearealer og legemiljøer. Øget fokus på skolebørn og aktiviteter for denne aldersgruppe. Fortsat fokus på sprog og natur, science og ude liv, de temaer vil være centrale når vi planlægger årstidsfester, sanglege og andre aktiviteter.

Vi vil fortsat have fokus på dokumentation i form af skemaer, beskrivelser og referater af vores årstidsfester og andre aktiviteter. Vi vil arbejde hen imod at det vil blive en naturlig del af vores pædagogiske praksis.

I minihaven er der et ønske om et nyt lille legehus til børnene og et nyt bord-bænke sæt. Til foråret vil minigruppen ordne sandkassen og bestille nyt sand.

Børnehavegruppen vil arbejde videre på at få skabt endnu et legeområde i den bageste del af haven.